

Tudományos Diákköri Dolgozat

Apor Vilmos Katolikus Főiskola

Matematikai, Természettudományi és Informatikai Tanszék

Gazdálkodj okosan, avagy gazdálkodási alapismeretek oktatása alsó tagozaton

Készítette:

Banda Pál

Tanító alapképzési szak, 3. évfolyam

Témavezető oktató:

Libor Józsefné dr. PhD

főiskolai tanár

Tanszékvezető:

Horváth Alice dr. PhD

főiskolai tanár

Vác, 2014

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1
1.1 Bevezetés, célkitűzések, hipotézisek.....	2
2. Források feldolgozása	5
2.1 Junior Achievement Magyarország bemutatása.....	5
2.2. Én és a világ programsorozat bemutatása.....	10
3. Kutatás	11
3.1 Bevezető gondolatok.....	12
3.2 Kérdőívek elemzése 1-6. évfolyamon.....	20
3.3 Kutatási eredmények és az 1. hipotézis.....	21
3.4 Kutatáshoz kapcsolódó egyéb diagramok.....	22
4. Napjainkban is használt, kidolgozott pedagógiai program 1-6. évfolyam részére	23
4.1 Kidolgozott programok bemutatása.....	28
5. A kutatás és szakirodalom alapján összeállított pedagógiai program	29
5.1 Gazdasági ismeretek iskolán belül.....	31
5.2 Gazdasági ismeretek bővítése iskolán kívül.....	32
6. Befejező rész	33
6.1 Összefoglalás.....	33
6.2 Irodalomjegyzék.....	35
6.3 Diagram- és mellékletjegyzék.....	35
6.4 Mellékletek.....	38

1.1 Bevezetés, célkitűzések, hipotézisek

Tudományos Diákköri Dolgozatom címe „Gazdálkodj okosan” avagy pénzügyi alapismeretek oktatása alsó tagozatos osztályokban.

Hipotézisek:

1. A kisiskolás gyerekeknek még nincsenek meg a szükséges ismeretei ahhoz, hogy jól el tudjon igazodni gazdasági, pénzügyi problémák terén.
2. Játékos formában a hiányzó ismereteket el lehet juttatni a gyerekekhez.

Napjainkban a megannyi területen bekövetkező rohamos változások, a szinte már állandónak mondható gazdasági bizonytalanság és az ebből fakadó magas számú munkanélküliség, az adósok számának növekedése, az alacsony átlagjövedelmek mind okot adnak arra, hogy fejlesszük a gazdasággal, pénzügyekkel kapcsolatos ismereteinket. Alapvető ismeretek hiányában hátránnyal indulunk egy szakmailag és anyagilag megalapozott, biztos jövő kiépítése felé.

Választásom azért esett erre a témára, mert egyrészt a fent leírtak alapján aktuális, másrészt pedig pedagógiai tanulmányaim mellett a Váci I. Géza Király Közgazdasági Szakközépiskolában, ahol érettségiztem folytatok tanulmányokat esti tagozaton pénzügyi-számviteli ügyintéző szakképzésen. Így pedagógiai tanulmányaim mellett gazdasági, pénzügyi ismeretekkel is folyamatosan gazdagodom. Úgy vélem, hogy a két tudományágban szerzett ismereteim egyesítésével olyan munkát alkothatok, amit a későbbi pedagógiai tevékenységem során hasznosíthatok.

Alapvető fontosságúnak tartom, hogy már általános iskola alsó tagozatában foglalkozzunk ezzel a témával, hiszen már ennek a korosztálynak is különböző döntéseket kell hoznia, az iskolában és otthonukban egyaránt. Pedagógiai és pszichológiai szempontból ez az a kor, melyben jól összeállított feladatokkal, megszervezett stratégiával és eredményesen használható eszközökkel felszerelve hatékony pedagógiai munkát végezhetünk.

Célom, hogy a tanulóknak egy olyan szemlélet alakuljon ki, amely segíti őket abban, hogy értelmes, ésszerű döntéseket tudjanak hozni a mindennapokban. E cél elérése érdekében eddig használt módszereket, eszközöket fogok elemezni, valamint kutatásom alapján eredményeimet, új ötleteimet, technikáimat fogom bemutatni. Ezt azért tartom fontosnak,

mert hipotézisem szerint hiányosak az általános iskolás tanulók gazdasági ismeretei. Ezen hipotézisemet a vizsgált korosztály (1-6. évfolyam) által kitöltött kérdőívek feldolgozásával szeretném igazolni.

Végül szeretnék köszönetet mondani Libor Józsefné dr. PhD a váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola oktatójának, aki felhívta a figyelmemet Tudományos Diákköri Dolgozat megírására. Később, mint témavezetőm a dolgozat megírását folyamatosan figyelemmel kísérte, rendszeresen szakirodalommal, ajánlásokkal, ötletekkel látott el. Valamint szeretnék köszönetet mondani Horváth Alice dr. PhD az Apor Vilmos Katolikus Főiskola Matematikai, Természettudományi és Informatikai Tanszék tanszékvezető oktatójának, aki szintén támogatta a dolgozat elkészítését.

2. Források feldolgozása:

2.1 Junior Achievement Magyarország bemutatása:

Választott témám aktualitását és fontosságát mutatja több hazai és külföldi kezdeményezés, eredmény, melyek közül többet ismerhettem meg. Dolgozatom elkészítésének fontos eszköze az eddig elért tudományos eredmények felkutatása, elemzése. A következőkben a felhasznált szakirodalmat, egyéb tudományos forrásokat fogok bemutatni.

Magyarországon az iskoláskorú fiatalok gazdasági ismereteinek fejlesztésében központi szerepet játszik a Junior Achievement Magyarország Oktatási, Vállalkozásszervezési Alapítvány. Az alapítvány egy közhasznú non-profit szervezet, amely 1993 óta van jelen Magyarországon. A szervezet célja, hogy az általuk kifejlesztett elméleti és gyakorlati oktató programokkal segítsék azt, hogy az oktatás és az üzlet világát összekapcsolják, ami által a fiatalok racionális döntőképeségét, alapvető gazdasági tudását fejlesszék.

Az alapítvány küldetése: „A felnövekvő generáció sikeres felnőtté, a társadalom aktív, hasznos tagjává válásának elősegítése; elméleti és gyakorlati ismeretek átadása a fiataloknak a vállalkozások szerepéről, a piacgazdaság működéséről, és a gazdaság saját jövőjükre gyakorolt hatásáról.”

Forrás: <http://www.ejam.hu/hu/udv-junior-achievement-magyarorszagi-honlapjan.html>
(Letöltés ideje: 2014. szeptember 09.)

A szervezettel témavezetőm Libor Józsefné dr. PhD segítségével kerültem kapcsolatba. Dolgozatom megírásához segítségként rendelkezésünkre bocsátották az „Én és a világ programcsomag” nevű készségfejlesztő sorozatot, melyben az általános iskola elsőől nyolcadik évfolyamáig terjedően gyakorló feladatokat találhatunk.

2.2. Én és a világ programsorozat bemutatása

Tananyag általános iskola első évfolyamának:

Az összeállított feladatsorok az első osztályos tanulók általános pszichológiai és tanulmányi fejlettségéhez igazodóan kerültek elkészítésre. Az írás- és olvasáskészség, motoros készségek fejlesztése olyan történeteken keresztül történik, melyekben a pénz, mint érték jelenik meg.

Ebben a korosztályban cél, hogy a tanulóknak egy olyan szemléletet alakítsunk ki, amely hozzájárul ahhoz, hogy a pénzt, mint fizetőeszközt alkalmazzuk, amiért meg kell dolgoznunk.

Tananyag általános iskola második évfolyamának:

A második évfolyam feladatainak célja, hogy a tanulóknak felkeltsük az érdeklődést az együtt dolgozás örömeire, valamint az alapszükségletek és az igények elkülönítésére. Emellett feladatokon keresztül különböző foglalkozásokkal ismerkedhetnek meg a tanulók.

Tananyag általános iskola harmadik évfolyamának:

A feladatok központi célja a közösség fogalmának a tisztázása, valamint az, hogy egy közösségben más-más egyénnek különböző feladatokat kell ellátnia. Másrészt harmadik osztályban megjelennek különböző árupiaci fogalmak is. Például a termékegység, sorozatgyártás, vagy a selejt fogalma. Ezekhez kapcsolódóan készültek feladatok. Megnevezésre kerül az állam, mint szervezet. Az állam szerepe, állami szolgáltatások, továbbá adó fogalma. Ezen túl a tananyag játékos feladatokon keresztül segíti az ésszerű döntéshozás készségének kialakítását. A tananyag foglalkozik az árucserével, a pénzérmével, a bankjegy fogalmával, valamint a bankok szerepével is.

Tananyag általános iskola negyedik évfolyamának:

Negyedik évfolyamtól igen részletesen kidolgozott anyag áll rendelkezésünkre. A tananyag első fele városismeretről szól. A diákok áttekinthetik, hogy milyen intézmények, épületek találhatóak meg általában egy településen (például iskola, óvoda). Emellett olyan kifejezésekkel gazdagodhatnak, mint üzleti negyed, agrár negyed, lakónegyed. A feladatlapok a továbbiakban foglalkoznak értékeink védelmével. Különböző értékvédelmi lehetőségekre hívja fel a figyelmet, emellett a bankok szerepét is bemutatja. Itt olyan fogalmakkal találkozhatunk, mint bankszámla, bankkártya, megtakarítás, megbízás, átutalás, részösszeg. Továbbá a tanulók megismerkedhetnek az átutalási megbízás helyes kitöltésével. A következő téma a vállalkozás. A tanulók információt kapnak arról, hogy milyen lépéseket kell megtenni ahhoz, hogy egy éttermet nyithassunk. Emellett különböző éttermek étlapjait elemezhetik. A negyedik évfolyamos feladatcsomag nagy hangsúlyt fektet az illemszabályok megismerésére és azok használatára. A tanulók gyakorlati példákon keresztül ismerhetik meg, hogy egyes szituációkban, mi a megfelelő illem (például köszönéskor, beszélgetéskor, vásárláskor). Érdekes, hogy a feladatok alapján a tanulóknak itt már fogalmakat is kell tudniuk alkotni.

Tananyag az általános iskola ötödik évfolyamának:

A Junior Achievement Magyarország ötödik évfolyamos tanulók részére tanulói munkafüzetet adott ki. A munkafüzet az „Én és a világ programcsomag” része. Az anyagok által gazdasági és vállalkozási ismeretekkel gazdagodhatnak a tanulók.

A tananyag elején az útlevelemmel, az útlevelem szerepéről és részeiről kapnak ismeretek a diákok. Emellett olyan fogalmakat olvashatunk, mint EU, tagország, Amerikai Egyesült Államok, vízum vagy nagykövetség. Továbbá megjelenik az emblémák és névjegykártyák tervezése is, sugallva azt, hogy ezek is fontos részei egy vállalkozás alapításának. A munkafüzet mind az emblémák, mind a névjegykártyák tervezéséhez igen hasznos gyakorlati tanácsokat ad.

A következő nagy téma a „településünk”. A feladatokban különböző kérdésekre kell válaszolniuk, gyűjtőmunkát kell végezniük a diákoknak a lakóhelyükkel kapcsolatban. Olyan témákban kell válaszolniuk kérdésekre, mint a település részei, lakossága, elhelyezkedése, infrastruktúrája. A kérdésekkel a munkafüzet szemlélteti, hogy mindezen tényezők hozzájárulnak egy település gazdasági életéhez. Másrészt a környezetvédelem fontossága sem marad ki a tananyagból. Ezzel is foglalkozik a munkafüzet.

A következő részben a tanulóknak egy komplett kutatást kell megvalósítaniuk. Beleértve az előkészületekkel, a kutatás alapos megszervezésével, kutatási napló vezetésével, kutatási eredmények dokumentálásával. Ebben a részben olyan új fogalmakkal találkozhatunk, mint a globalizáció, világháló vagy tervezőmunka.

A következő fejezet a szükséglet és igény fogalmának meghatározásához, majd a fogalmak alapján gyakorló feladatok elvégzéséhez nyújt segítséget. A tanulók saját tapasztalataikból, élményeikből érthetik meg a két fogalom különbségét, továbbá saját lakókörnyezetükből gyűjthetnek példákat, szükségleteket kielégítő termékekkel és szolgáltatásokkal. Például üzletek, vállalkozások, egyéb szolgáltatások. Ebben a fejezetben bemutatásra kerül a vállalkozás, mint profitorientált szervezet, mely „a lakosság, az állam és a többi vállalat által keltett szükségleteket és igényeket elégítik ki”. Továbbá a diákok megismerkedhetnek a MASLOW piramissal, valamint ez alapján elkészíthetik saját családjuk szükségleti piramisát is. A munkafüzet külön tárgyalja az erőforrásokat. Elkülöníti őket természeti-, emberi- és tőke erőforrásokra. Bemutatja azt a tanulóknak, hogy mind e három erőforrás típus elengedhetetlen egy vállalkozás megfelelő működéséhez. Mindemellett a tanulók megtervezhetik saját

vállalkozásukat, melyben részletesen leírják a vállalkozás célját, a szükséges erőforrásokat, valamint az erőforrások lehetséges megszerzését.

A munkafüzet második felében olvashatunk vásárlói szokásokról. Használatba kerül a kereslet és a kínálat fogalma, emellett az ár-érték arány fontossága is. Olvashatunk az exportról és az importról is, továbbá párhuzamba állítva vizsgálhatjuk a bevásárlóközpontokat és a kisebb üzleteket.

Ez után végigkísérhetjük egy termék elkészülését. Olyan fogalmakkal ismerkedhetünk meg, mint a nyersanyag, alapanyag, félkész termék, késztermék, munkafolyamatok, szakmunkák, nyersanyagforrás, szükséges eszközök valamint munkahelyek. A továbbiakban a tanulók különböző számításokat végezhetnek a feladatban szereplő „Papír-Csákó Bt.” Működésével kapcsolatban. Napi pénzügyi jelentéseket készíthetnek, az adott napi bevételek és költségek meghatározásával. Így kiszámolhatják az adott naphoz kapcsolódó profitot.

A feladatgyűjtemény utolsó fejezete pedig a régióról, mint gazdálkodási egységről szól. Megismerhetjük Magyarország régióit, az egyes régiókhoz kapcsolódó jellemző gazdasági tevékenységet, a mezőgazdaság, az ipar és az idegenforgalom szintjén, valamint különböző statisztikai adatokat is olvashatunk.

Tananyag az általános iskola hatodik évfolyamának:

Az általános iskola hatodik évfolyamának az ötödik évfolyamhoz hasonlóan szintén munkafüzet lett kidolgozva a Junior Achievement Magyarország által. A feladatgyűjtemény 10 fejezetből áll. Mindegyik fejezet elméleti és gyakorlati tananyaggal segíti a tanulókat a gazdasági alapismereteik bővítéséhez.

Az első fejezet címe: „Kicsi lett a világ”. Ebben a fejezetben a globalizáció előrehaladásával és a kommunikációs eszközök robbanásszerű fejlődésével kialakult gyors információáramlásról, valamint a kommunikáció formáiról, illemszabályairól olvashatnak a diákok.

A második fejezetben javarészt feltalálókról olvashatunk, továbbá a diákokat egy kisebb kutatómunka végzésére biztatja a feladatsor, mely szerint egy találmányt kell bemutatniuk.

A harmadik fejezet fő témája a szervezés. A feladatsor utasítása által a tanulóknak 4-5 fős csoportokban dolgozva kell megszervezniük saját vállalkozásukat. A munkában figyelmet

kell fordítaniuk a kiadásokra, mint például bérleti díj, továbbá alkalmazottak felvételére, munkabér fizetésének kötelezettségére, emellett amennyiben hitel szükséges az adott vállalkozás elindításához, akkor a hitelfizetési kötelezettségre. A diákoknak emellett meg kell szervezniük a vállalkozás vezetését, üzleti tervet kell készíteniük, valamint meg kell tanulniuk azt, hogy egy vállalkozás elindítása kockázatvállalással jár.

A munkafüzet negyedik fejezete a humán erőforrás menedzsmentről szól. A feladatok kitérnek az állásinterjúra, az itt felmerülő lehetséges kérdésekre, emellett önéletrajzmintát láthatnak a tanulók, majd ők is készíthetnek egy „kitalált álláshoz” önéletrajzot. Fontos fogalmak ebben a fejezetben a kiválasztás, humán erőforrás, készségek valamint képességek. Emellett a feladatok különböző döntések ésszerű megalkotására ösztönzik a diákokat, több érdekes szituáción keresztül. Továbbá ebben a fejezetben lehetőségük nyílik a tanulóknak különböző számításokat végezni munkabérrel kapcsolatban.

A következő fejezet a termelés. A tanulók megismerkedhetnek a termékek előállítási folyamatainak sajátosságaival. Többek között a felmerülő kiadásokkal, anyagfelhasználásokkal, emberi erőforrások szükségességével. Továbbá megismerhetik a munkamegosztás folyamatát, valamint a döntési terv mintáját.

A következő fejezetben az értékesítés a fő szerep. A feladatok alkalmasak a reklám fogalmának megtanítására, valamint gyakorlati példákon keresztül annak bemutatására. A tanulóknak lehetőségük nyílik egy általuk kitalált termékhez kapcsolódóan reklám készítésére. Ehhez segítség, hogy különböző reklámozási technikákról is olvashatnak a diákok. Például a színek hatásának szerepe, vagy a csomagolás tökéletessége.

A hetedik fejezetben az osztálytermen keresztül ismerhetik meg a tanulók az export és az import fogalmát. Az osztálytermekben általában számos olyan tárgy van, amely hazai készítésű, továbbá számos exportált terméket is találunk. A feladatokon keresztül a diákok elkészíthetnek egy termék exportálásához kapcsolódó globális üzleti tervet.

A nyolcadik fejezet címe: „Kereskedelmi helyek”. Itt javarészt nemzetközi kereskedelemmel kapcsolatos ismereteket sajátíthatnak el a tanulók. A feladatokban nagy százalékban kell a tanulóknak gyűjtőmunkát végezniük, adott témákkal kapcsolatban. Például „Keress a nemzetközi kereskedelemmel kapcsolatos újságcikket és ragaszd a megadott területre!”

A következő egység a fizetőeszközökről szól. A tanulók megismerkedhetnek hazánk pénznemével, valamint különböző országok valutáival. Új fogalomként szerepel a valuta árfolyam, valamint ehhez kapcsolódóan különböző valutaváltási számításokat végezhetnek el a tanulók.

A feladatgyűjtemény utolsó fejezetében megismerkedhetnek a diákok az esettanulmány felépítésével, valamint ehhez kapcsolódóan saját maguk is elkészíthetnek egy esettanulmányt. Továbbá marketing tervet is készíthetnek, a megszerzett ismeretek alapján.

3.Kutatás:

3.1 Bevezető gondolatok:

Tudományos Diákköri Dolgozatom megírásának alapját képezi az általános iskolai korosztály, 1-6 évfolyamos tanulók körében végzett kutatásom. Kutatásomat a Váci Földváry Károly Általános Iskolában (2600, Vác Nagymező utca 14.) végeztem. Az intézmény vezetője Álmos László, valamint az alsó tagozatos igazgató helyettes asszony Pallaginé Nagy Ágnes készséggel segítettek a kutatás sikeressége érdekében.

Kutatásom kérdőívek segítségével valósult meg. Összesen 300 darab kitöltött kérdőívet dolgoztam fel és építettem bele dolgozatomba. 1-6. évfolyamon minden évfolyamon 50 darab kérdőív került kitöltésre.

A kérdőívek szerkezete:

Két különböző kérdőívet készítettem. Az egyik általános iskola alsó tagozatán 1. és 2. osztályos tanulók részére, a másik pedig általános iskola 3-6. osztály részére. A két kérdőív felépítése között szerkezeti és tartalmi különbségek is szerepelnek.

A kérdőívek célja, hogy felmérje a tanulók alapvető, általános pénzügyi, gazdasági ismereteit, leginkább család és iskola szintjén. Az első és második osztályos tanulóknak szóló kérdőív összesen kilenc kérdésből állt, mely alapvetően a pénz, mint fizetőeszköz fogalmának az ismeretét hivatott felmérni. Ebben a kérdőívben játékos illusztrációk beillesztésével segítettem a tanulókat a kérdések megértésében. A 3-6. osztályos tanulók részére készült kérdőív terjedelemben és tartalmilag is kibővített. Itt 15 darab kérdést válaszolhattak meg a diákok. A kérdések az életkori és kognitív sajátosságokhoz mérve bonyolultabbak, mélyebb átgondolást igényelnek.

Az alábbiakban részletesen mutatom be a kérdőívek feldolgozását, annak eredményeit, az abból levont következtetéseket.

A kérdőívek elkészítéséhez felhasznált források:

Ádám Ferencné 2010. *Vevőtől a fogyasztóig-A fogyasztói szokások alakítását segítő tanári segédanyag*. Alumni Kiadó Kft. Kecskemét

Csányi Csaba-Zsolnai Péter. *Ferkó és a görkorcsolya*. Junior Achievement Magyarország Alapítvány. Szeged

Dr. Horváth Alice 2006. *Matematika Tantárgypedagógiai Szemelvénygyűjtemény*, Apor Vilmos Katolikus Főiskola. Vác

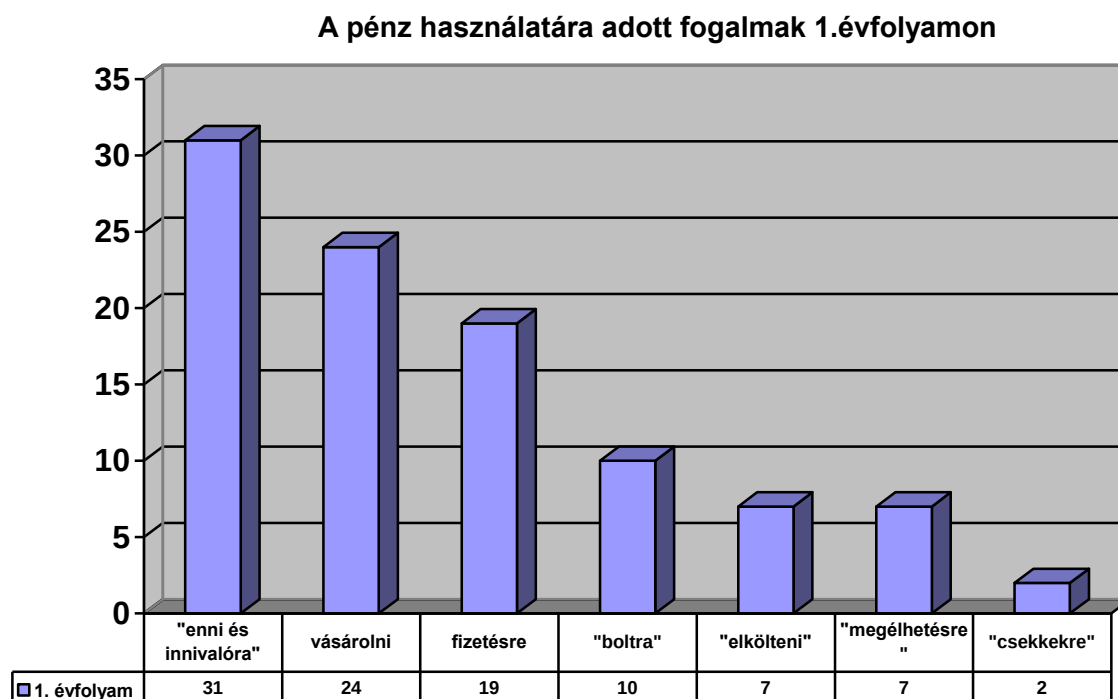
Gergely Orsolya 2012. *Én és a világ programcsomag, Régióink, Gazdasági és vállalkozási ismeretek 4. évfolyam számára*. Junior Achievement Magyarország Alapítvány. Szeged

Gergely Orsolya 2012. *Én és a világ programcsomag, Országunk, Gazdasági és vállalkozási ismeretek 5. évfolyam számára*. Junior Achievement Magyarország Alapítvány. Szeged

3.2 Kérdőívek elemzése 1-6. évfolyamon:

1. osztály:

Általános iskola első évfolyamán a pénz használhatóságának tudata már körvonalazódott a diákok körében. Arra a kérdésre, hogy mire használjuk a pénzt, a következő válaszok kerültek megadásra: A tanulók 31%-a válaszolta azt, hogy étkezésre („enni és innivalóra”), 24%-a azt, hogy vásárolni, 19 %-a azt, hogy fizetésre, 10%-a „boltra”, 7 %-a „elkölteni”, szintén 7%-a „megélhetésre”, valamint a maradék 2 %-a azt, hogy csekkeket fizetni belőle. Többen több választ is megjelöltek. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a pénz elsődleges funkciója érthető a tanulók számára.

1.1 A pénz használatára adott fogalmak 1. évfolyamon

A második kérdés a pénz formáira irányult. Itt a diákok 95 %-a a pénz formai alakjára próbált választ adni (a válaszok közül példák: kerek, téglalap, lapos). 5 % válaszaiban találhattunk olyan kifejezéseket, mint a papírpénz és az apró pénz. Ezen kívül más választ nem kaptunk.

A kérdőív következő részében a tanulók pénzhez jutását vizsgáltam. A válaszok igen változatosak voltak. A legnagyobb százalékban az a válasz volt megadva, hogy szüleiktől kapnak. Azonban a válaszok közül olyanokat is olvashatunk, hogy gyűjtögetésből, spórolásból. Emellett három diák válaszolta azt, hogy „munkából” és egy diák azt, hogy „mert gazolok, apukám fizet”. Ebből azt vonhatjuk le, hogy első osztályban a gyűjtögetés

lehetősége, fogalma már él a gyerekek szókincsében, emellett többeknél is érezhető a „fizetés” jelenségének ismerete.

A tanulók arra a kérdésre, hogy a felnőtteknek honnan van pénzük nagymértékben hasonló válaszokat adtak. A két leggyakrabban olvasott válasz a „dolgoznak” és a „munkahelyükről” voltak. Emellett olyan fogalmak is megjelentek, mint az állás, vagy a havi rendszeresség fogalma. Az egyik legérdekesebb válasz a következő volt: „Dolgoznak és minden hónapban fizetésemelés van”. Továbbá a családi pótlék fogalma is mutatkozott egy diáknál. Egy tanuló a válasz megadásánál egy helyi multinacionális vállalat nevét adta meg.

A következő kérdés a tanulók heti pénzforgalmát kutatta. A kérdőívekben olvasott válaszok jelentős mértékben eltérőek voltak. A 100 forinttól egészen 50400 forintig olvashattam különböző összegeket. (A diákoknak ebben az életkorban ilyen nagyságú számkörben nincs biztos számfogalmuk). Emellett érdekesség, hogy az összegek után egyetlen tanulón kívül senki nem tett „Ft” jelzést.

Ez után pénztartási, felhasználási szokásokról kérdeztem. A válaszok 60 százalékában került megadásra, a gyűjtögetés, spórolás, 38 százalékban a költségek, valamint 2 százalékban nem érkezett válasz.

A tanulók 90 százaléka a válaszok alapján tudatosan vigyáz értékeire. Olvasható volt a pénztárca és a persely fogalma is. Valamint egy diák azt válaszolta, hogy „nem dobálom a könyveimet”. Ebből az következtethető, hogy a válaszával azt sugallja, hogy megóvjaa az értékeit a károsodástól, gyors elhasználódástól.

A következőben foglalkozások ismerete iránt érdeklődött a kérdőív. A kérdés megválaszolását segítették a kérdőíven található kis képek. A tanulók javarészt azokat a foglalkozásokat írták le, amiket a képeken láttak, de emellett olvasható volt egyéb foglalkozás is. Többségében a közsférában betölthető állások kerültek előtérbe.

A kérdőív utolsó kérdése egy eldöntendő kérdés volt az iránt, hogy a tanuló képes használni az internetet, vagy nem. A válaszok összegzéséből az vonható le, hogy az 1. osztályos tanulók 75 százalékban képesek internetet használni. 22 százalékban az volt a válasz, hogy nem, valamint 3 százalékban nem került megválaszolásra a kérdés.

2. osztály:

Második osztályban ugyanazt a kérdőívet töltötték ki a gyerekek, mint az első osztályosok. A válaszok hasonlóak voltak, mint első osztályban, azonban szókincs terén választékosabban fejezték ki magukat a diákok.

A kitöltött kérdőívek alapján a tanulók 100 százaléka tisztában van azzal, hogy a pénzt leggyakrabban fizetésre használjuk, azért, hogy cserébe különböző termékeket kapjunk. Habár még második osztályban sem tisztázódott a pénz formáinak a fogalma. A válaszok 95 százaléka itt is hasonló volt, mint első osztályban. (kerek, négyzet), azonban egy diáknál olvashattuk az érme fogalmát, egy diáknál a fém- és papírpénz fogalmát. Emellett egy tanuló szöveges válasz helyett egy 200 Ft értékű érmét és egy 20000 Ft értékű bankjegyet rajzolt.

A pénzhasználati fogalmak azonos szóhasználattal jelentek meg, mint első osztályban. A gyűjtögetés és a vásárlás fogalmát olvashattam. Emellett egy diáknál megemlítésre került a „visszajáró” fogalma.

A negyedik kérdésre, arra, hogy a felnőtteknek honnan van pénzük azon kívül, hogy dolgoznak 5 tanulónál olvashattam a bank fogalmát. 5-ből három tanuló grammatikailag helytelenül írta le a szót, hasonló hibákat vétve. („bang”). Emellett egy diák válaszolta azt, hogy „munkából, postáról és kölcsönből”.

Arra a kérdésre, hogy hetente körülbelül mennyi pénzük van szinte mindenki különböző választ adott. Itt is voltak még irreális összegek válaszként, de már csak 2 diáknál. A diákok 10 százalékánál pedig az volt a válasz, hogy változó. Ez a fogalom az első osztályos tanulók által kitöltött kérdőívekben még nem szerepelt.

A következőben a pénz gyűjtögetésén és a spóroláson túl olvashattam olyan válaszokat is, hogy a diákok a pénzükből a szüleiknek segítenek. Emellett az értékek biztonságban tartásánál többen is azt válaszolták, hogy pénzüket a szüleiknek adják, hogy vigyázzanak rá.

A válaszként adott foglalkozások itt is változatosak voltak, azonban itt már nem csak a képeken ábrázolt foglalkozásokat sorolták fel a tanulók. Első osztályos tanulók válaszaikhoz képest kreatívabb válaszok születtek.

Az utolsó kérdésre, ami az internet tudás felmérésére irányult 85 százalékban igen válasz került megadásra. Egy diák válaszként említette meg, hogy a Facebook nevezetű alkalmazást is képes használni.

3. osztály:

Harmadik osztálytól már a részletesebb kérdőív került kiosztása. Ahogy fent írtam, a kérdőívben 15 kérdésre adhattak választ a tanulók. A kérdések részletesebb válasz adására adnak lehetőséget.

Harmadik osztályban a pénz felhasználási lehetőségeinél a vásárláson kívül több egyéb választ olvashattam. Hét diák említette meg, a pénzt, mint fizetőeszközt. Ez mutatja, hogy a kor előrehaladásával a gyermekek fogalomalkotási készsége, szókincse folyamatosan fejlődik. Emellett a diákok 10 százaléka a pénzt, mint tárgyat határozta meg. A válaszok közül a következőket emelném ki: „rezsire, csekkek befizetésére, benzinre, ruházkodásra). Továbbá olyan fogalmak jelentek meg, mint a háztartás, a szükségesség és a hasznosság fogalma. („A pénz egy olyan tárgy, amivel hasznos dolgokat lehet kifizetni”).

E korosztály tanulói hasonlóképpen, mint az alacsonyabb évfolyamokon a válaszok kb. 90 százalékában pénzforrásként a szülőket jelölte meg. Többen kiemelték, hogy vannak olyan alkalmak, ünnepek, amikor magasabb összegű zsebpénzt kapnak. Továbbá négy diáknál olvashattam azt, hogy akkor kapnak pénzt szüleiktől, ha az iskolában megfelelő osztályzatot kapnak. A kérdőívben olvasott válaszok közül az egyik tanuló konkrét összegeket rendelt az adott érdemjegyekhez. Jelesért 100 Ft, jóért 50 Ft, közepesért nem jár semmi, elégségesért -50 Ft, elégtelen érdemjegyért, pedig -100 Ft jár.

A felnőttek pénzkereseti szokásairól is hasonlóképpen vélekedtek a tanulók, mint az alacsonyabb évfolyamokon. Azaz munkahelyükről kapnak fizetést. Többen meg is jelölték a válaszaikban, hogy szüleik havi rendszerességgel kapnak fizetést. Emellett egy diáknál olvashattam a következő választ: „a számláról”. Továbbá egy diáknál megjelent a kereskedés fogalma is.

A diákok zsebpénz forgalmi szokásait kutatva a következőkre jutottam: A diákok kb. 40 %-a nem kap zsebpénzt, 50 %-a száz és ezer forint közötti összeget kap heti rendszerességgel. A válaszokban a diákok 10 százaléka adott meg irreális összeget.

A tanulóknak választ kellett adniuk arra, hogy a vásárláson kívül mit lehet még csinálni a pénzünkkel. A tanulók 10 százalékánál jelent meg az adományozás fogalma. Emellett 30 százalékban olvashattam a bankba elhelyezés lehetőségét. Itt a válaszok közül egy diáknál olvashattam a kamatozás fogalmát. Három diáknál jelent meg az átutalás fogalma is, mint banki ügylet. Emellett egy diák válaszolta azt, hogy lehet fogadni is.

A kérdőív nyolcadik kérdése arra irányult, hogy a tanulók körülbelül azonosítsák be, hogy egy családnak mennyi pénzre van szüksége egy hónapban. A válaszok 40 százaléka az volt, hogy 100000 Ft körüli összeg, további 40 százaléka, hogy 200000 Ft körüli összeg, 10 százaléka az, hogy 50000-100000 forint körüli összeg szükséges havi szinten egy családnak. A válaszok 10 százalékában irreális válaszok kerültek megadásra. Egy diák válaszolta azt, hogy „legalább egy havi fizetésre, azaz 100-120 ezer forintra”. Ebből azt következtethetjük, hogy e diák 100-120 ezer forint körül azonosította be a magyarországi havi átlagkeresetet.

A következő kérdésben arra kellett válaszolni a diákoknak, hogy mik azok a kiadások, amik minden családnál megtalálhatóak. A válaszok igen változatosak voltak. Legtöbbször kiadásként élelmiszert és rezsi fizetését jelölték meg. A rezsi fizetését általában részletesen is megadták, különböző termékekre, szolgáltatásokra lebontva. A válaszok kb. 60 százalékában szerepelt a villany, víz, gáz, telefon és fűtés számlák rendezése. Emellett egy diáknál került válaszként megadva a benzin, mint kiadásforrás, a hitelek visszafizetése, valamint az adó fogalma.

A következőben különböző értékeket kellett megjelölniük a diákoknak, a pénzen kívül. A válaszok 50 százalékában nem tárgyakat, termékeket jelöltek meg a tanulók, hanem olyan válaszokat adtak, mint például a szeretet, család, barátság. A további válaszoknál magas arányban szerepelt az ékszerek, arany, ezüst, valamint ingatlanok és ingóságok, mint autó, számítógép. Egy diáknál olvashattam az Erzsébet utalvány, valamint az euro fogalmát.

A következő kérdés az értékek védelmére irányult. Különböző lehetőségeket jelöltek meg a tanulók értékeink védelmére. A válaszok 40 százalékában került előtérbe a bankok szerepe. Egy választ emelnék ki: „bankkártyára tenni”. Itt jelent meg először a kérdőívek feldolgozása során a bankkártya fogalma. Továbbá olyan lehetőségeket jelöltek meg, mint biztonsági kamera, vagy riasztó használata.

Foglalkozások terén igen változatos válaszokat olvashattam. Kiemelt szerepet kaptam a válaszokban a társadalom által sugallt presztízsszakmák, mint például az orvos, ügyvéd. Továbbá megjelentek olyan foglalkozások is, melyek pénzügyi területen találhatók, mint

például az üzletember, könyvelő, bankár, biztosító. Úgy vélem, hogy a „biztosító” válasz, különböző biztosításokat közvetítő üzletember tevékenységére utal.

A kérdőív rákérdez arra is, hogy a tanulók szerint, mi a szerepe a bankoknak. A válaszok nagy részében szerepelt a pénz „tárolásának és őrzésének” funkciója. Továbbá két diák jelölte meg válaszként, hogy a bankok kamatot adnak, valamint átutalnak és hitelezéssel is foglalkoznak.

Az utolsó kérdés, hasonlóan az előző kérdőívhez hasonlóan arra kérdez rá, hogy a tanuló képes-e internetet használni. Az olvasott válaszok alapján a harmadik osztályos korosztály 95 százaléka rendszeresen használja az internetet.

4. osztály:

Negyedik osztályban a tanulók 40 százaléka használja a fizetőeszköz kifejezést. A pénz használata kibővült egy-két újabb lehetőséggel, de alapjaiban hasonlóképpen válaszoltak, mint az előző évfolyamokon.

A diákok pénzforrása a szülők. A korosztályban már teljesen tisztázott, hogy a szülők munkát vállalnak, és ezért kapnak fizetést. A diákok bátran használják a zsebpénz fogalmát. A pénz használása során a diákok válaszaiban itt is nagymértékben szerepel az értékek védelme.

A korosztály egy család átlagos havi jövedelemigényét 200000 Ft körül jelöli meg. A család alapvető kiadásai szinte minden válaszban ugyanazok. Az élelmiszervásárlás, ruházkodáson kívül több gyerek jelölte meg a csekkek fizetésének fontosságát.

A különböző értékek megadásánál itt is körülbelül 50 százalékban szerepeltek az emberi értékek, családi értékek. Az értékek védelmére hasonló válaszok érkeztek, mint az előző kérdőívekben. A diákok majdnem 50 százaléka ismeri a bank fogalmát.

A korosztály 98 százaléka képes használni az internetet.

5. osztály:

Ötödik osztályban a fizetőeszköz fogalmát már a tanulók 60 százaléka alkalmazza. Továbbá a válaszok 10 százalékában olyan fogalmakkal is találkozhatunk, mint a szükségletek, vagy a hasznosság.

A korosztály pénzforrásként 90 százalékban a szülőket jelölte meg, azonban olvashattam olyan választ is, hogy dolgozott érte, a válaszok 5 százalékában. Emellett egy választ emelnék ki: „a szüleim munkájából”. Ez azt jelenti, hogy a gyermek tisztában van azzal, hogy azért a pénzért, amit a szüleitől kap, a szülei megdolgoztak. Ez nagyon fontos lépés a tudatos pénz használat felé.

Az előző évfolyamokhoz képest arra a kérdésre, ami a felnőttek pénzkereseti forrására irányul, ötödik évfolyamon jelent meg először a „kéregetés” jelensége. Továbbá egy diák jelölte meg a TIPPMIX szerencsejátékon való nyerési lehetőséget, mint lehetséges pénz bevételi forrást.

E korosztályban a kérdőívek szerint az átlagos heti pénzforgalom 1000-2000 Ft. A diákok hasonlóan az előző évfolyamokhoz a pénz felhasználásánál vásárlást és „gyűjtögetést” jelöltek meg a legnagyobb arányban. Továbbá a korosztály szerint egy családnak átlagosan körülbelül havi 150000-200000 Ft szükséges a megélhetés biztosításához.

A tanulók a pénz felhasználási lehetőségeinél 50 százalékban adták meg a bankba elhelyezés lehetőségét. Olyan fogalmakat olvashattam a feldolgozás során, mint a befektetés, gazdálkodás és adományozás. Ezen túl válaszként szerepelt a kölcsönt adás lehetősége is.

A diákok a pénzen kívül értéként jelölték meg az ékszereket, különböző nemesfémeket, mint arany és ezüst. Továbbá két diák jelölte meg a bankkártyát, valamint egy diák a jogosítványt, valamint a személyi igazolványt, mint értéket.

A bankok szerepéről a következőket olvashattam: A válaszok 20 százalékában jelent meg a kamatozás, 2 diák jelölte meg a befektetés fogalmát, valamint egy diák a következő választ adta meg: „forgatni a pénzt”. További egy diák vetette fel a bankok saját érdekből való munkásságát.

A kérdőívek alapján, az ötödik évfolyamon tanuló korosztály közel 100 százaléka képes használni az internetet.

6. osztály:

Hatodik osztályban a tanulók már igen választékos szókinccsel tudják megfogalmazni gondolataikat. A pénz funkciójára érkezett válaszok közül kettőt emelnék ki. Az egyik szerint „A pénz fizetség és fizetőeszköz. Fizetünk vele a szükséges dolgokért.” A másik szerint „A

pénzzel való fizetés a cserekereskedelem egy továbbfejlesztett formája, az érték mértékegysége.” Itt tehát a pénz funkciói közül már kettő is szóhasználatba került. A csereeszköz és a fizetési eszköz funkció.

Arra a kérdésre, hogy a gyerekeknek, saját maguknak honnan van pénze ebben az évfolyamban olvashattam csak olyan választ, hogy osztálytárstól kér kölcsön. Valamint a felnőttek pénzforrási lehetőségeinél a munkahelyi fizetésen túl olvashattam az öröklés jelenségét, valamint a banki kamatból való bevétel lehetőségét, továbbá szerencsejátékokból és végül „lopásból” való pénzhez jutás formáját.

A korosztály tanulóinak a kérdőívek alapján hetente 1000 Ft zsebpénzük van. A pénzükből vásárolni és spórolni szoktak, továbbá válaszként volt megadva, hogy „kölcsönadni osztálytársaknak”. A vásárlás megjelölésénél először olvashattam azt a szóösszetételt, hogy „árucikket vásárolni”.

A további pénzfelhasználási lehetőségeknél új fogalomként olvashattam a vállalkozást, mint befektetési lehetőséget.

A tanulók szerint egy család átlagosan havi 150000-200000 Ft-ból tud megélni. A kérdőívben adott válaszokból kettőt emelnék ki. Az egyik szerint egy család havi jövedelemigénye „Attól függ, hogy van-e gyerekük, és ha van, akkor mennyi”. Egy másik válasz, az előzőhöz hasonló, mely szerint „Attól függ, hogy mennyien vannak a családban”. E válaszok megadásai nagyobb átgondolást igényeltek.

Egy család átlagos kiadásainál újdonságként szerepelt a „lakáshitel fizetése”. Továbbá az értékek megjelölésénél válaszként lett megadva a „márkás termékek”. Ebben a szóösszetételben két olyan fogalom is szerepel, amelyről érdemes mélyebb betekintést mutatni a tanulók számára.

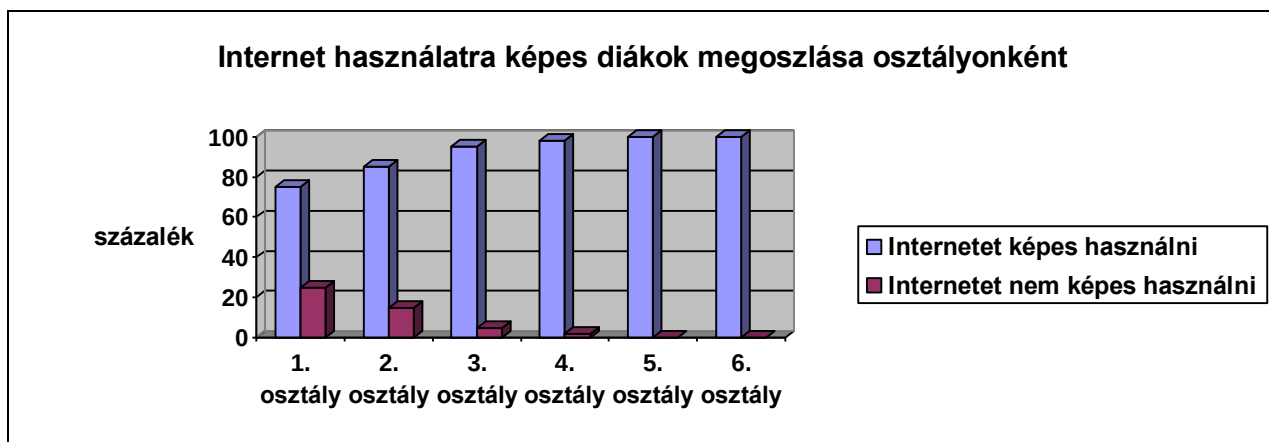
A bankok szerepéről is átgondoltabb válaszok születtek. Itt egyet emelnék ki, ami szerint, „A pénzt berakjuk a széfbe és a bankok ezt használhatják, de mi többet kapunk vissza. Ha kölcsönt veszünk fel, akkor a bank kap többet.”

A hatodik osztályos évfolyam által kitöltött kérdőívekben a választ adók 100 százaléka képes használni az internetet.

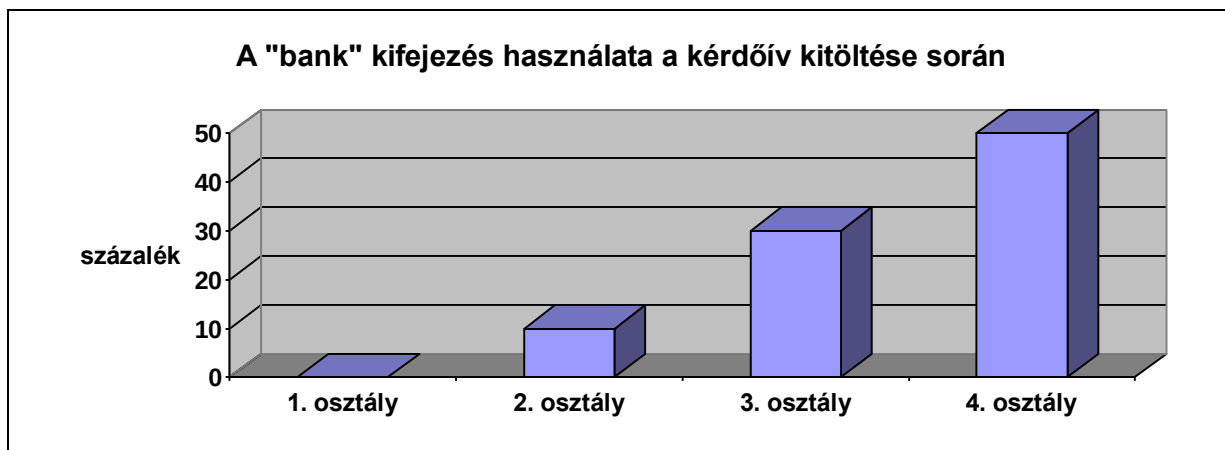
3.3 Kutatási eredmények és az 1. hipotézis:

A kutatási eredmények alapján az általános iskolai tanulók alapvető gazdasági, pénzügyi ismereteik hiányosnak mondhatók. Első és második korosztályban a pénz formái terén is alapvető kérdések, hiányok merülnek fel, továbbá a pénz használhatóságára majdnem a válaszok teljes százalékában kizárólag vásárlás lett feltüntetve. Az első hipotézisem, mely szerint a kisiskolás gyerekeknek még nincsenek meg a szükséges ismeretei ahhoz, hogy jól el tudjon igazodni gazdasági, pénzügyi problémák terén, beigazolódott.

3.4 A kutatáshoz kapcsolódó egyéb diagramok:

1. 1 Internet használatra képes diákok megoszlása osztályokként

1.2 A „bank” kifejezés használata a kérdőív kitöltése során 1-4. osztályban

4. Napjainkban is használt, kidolgozott pedagógiai program 1-6. osztályban:

4.1 Kidolgozott programok bemutatása:

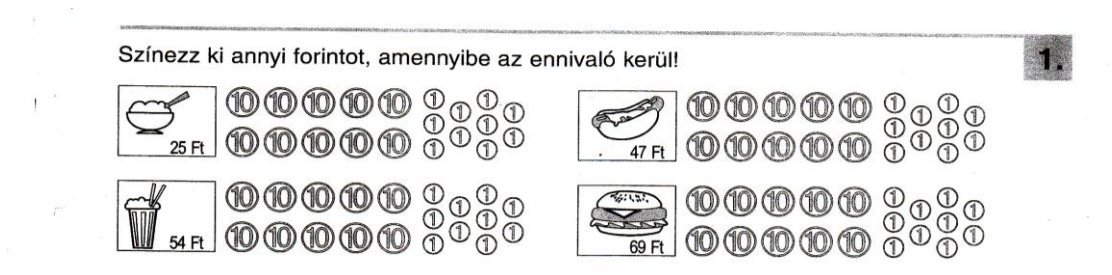
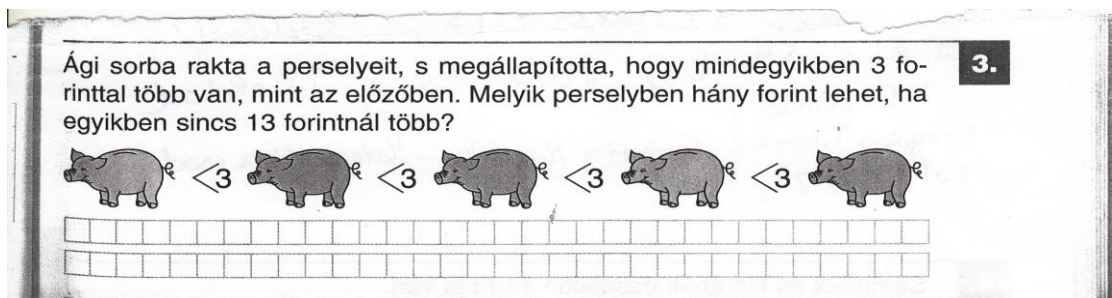
1. osztály:

Általános iskola első osztályában is el kell kezdenünk megalapozni a gazdasági ismeretek bővítését. A tanulók az első iskolai tanév első felében, még nem tudnak írni, olvasni, ezért a feladatoknak igen szemléleteseknek kell lenniük és a pedagógusnak egyértelmű, érthető utasításokat kell adnia.

Első osztályban használt típusfeladatok: Add össze! Vond ki! Írj a képről összeadást, kivonást! Egészítsd ki a rajzot! Mit mutat a számegyenes? Kösd össze az ugyanannyit! Tedd ki a relációjelet! Igaz vagy hamis? Színezd ki! Kerítsd körül!

Ezen típusfeladatokat olyan „külsőbe” helyezzük, melyben megjelenik a pénz fogalma. Olyan ábrákat használunk, mint a pénzérme vagy malacpersely. A feladat utasításait is ezekhez mérve adjuk. Fontos, hogy olyan feladatoknál, ahol meg van adva egy termék és annak az ára, akkor olyan ár legyen megadva, ami reális. Emellett igazodnunk kell a Nemzeti Alaptanterv által előírt követelményekhez, mely szerint általános iskola első évfolyamán a diákok a 20-as számkörben dolgoznak.

Mintafeladatok:

Hajdú Sándor: Matematika 1. p. 33,46.

2. osztály:

Második osztályban a tanulók a 100-as számkörben dolgoznak. Itt már bővebb a tárházunk típusfeladatok terén. A feladatok utasításai komplexebbek, mint első osztályban.

Használható típusfeladatok: Fizesd ki többféleképpen! Húzd át, amelyik pénzérme nincs szükség! Ez a... forintba kerülő... szeretném megvásárolni. Ennyi pénzem van... Mennyit kell még gyűjtenem hozzá? Számold meg a pénzt! Mennyi pénzünk van összesen? Mennyi pénzünk lesz, ha kapunk még hozzá? Mennyi pénzt költöttek? Hogyan fizetné ki ezt a pénzösszeget a legkevesebb pénzdarabbal? Ki telik-e? Ha igen, mennyi marad?

Olyan ábrákat használhatunk a feladatok megértésének segítéséhez, mint a pénzérme, papírpénz, árcédula, bélyeg, pénztárca.

Második osztályban bevezethető fogalmak: áru, pénzköltés, vásárlás, pénztáros, pénzérme, bankjegy.

Mintafeladatok:

1 Húzd át, amelyikre nincs szükség!

37 Ft 22 Ft 53 Ft 46 Ft

2 Hogyan fizetnél ki nyolcvanhét forintot a legkevesebb pénzdarabbal?

Ft + Ft + Ft + Ft + Ft = 87 Ft

3 57 Ft értékű árut vásárolsz. Százforintossal fizetnél, de a pénztárosnőnek csak egyetlen 50 Ft-os van.

Neked van még 19 forintod. Hogyan rendezheted a számlát?

128

Takács Gáborné- Takács Gábor: Matematika 2. p. 128.

3. osztály:

Harmadik osztályban a tanulók az 1000-es számkörben dolgoznak. A munkatankönyvben található kapcsolódó feladattípusok: Mennyi pénze lesz, ha még kap? Címletek közti átváltás. Számold meg a pénzt! Írd le betűkkel és számokkal az összeget! Mi készül fémből, mi papírból? (bankjegy, érme) Milyen pénzermékkal tudjuk kifizetni? Helyiérték táblázatban tüntesd fel! Ennyi pénzünk van. Kibérelhetjük? Elég a pénzünk? Ha nem, akkor mennyit kell kölcsönkérnünk? Mit mutat a számla? Mennyi a tényleges munkanapok száma?

Új fogalmak, melyeket bevezetünk: naptár, munkanap, munkaszüneti nap, áruház, számla, kölcsön, tartozás, készpénz, áru, bérlet, bérleti díj.

Mintafeladatok:

1

Anikó, Jenő és Rita mindig feljegyzik a tartozásukat, ha kölcsönkérnek. Készpénzüket és adósságcéduláik alapján állapítsd meg, melyik áll jobban anyagiilag!

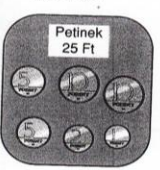
Anikóé:

12 Ft + 40 Ft =

= Ft

Jenőé:

25 Ft + 40 Ft =

= Ft

Ritáé:

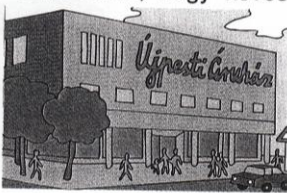

30 Ft + 40 Ft =

= Ft

2

Zsófi néni az áruház pénztáránál vette észre, hogy kevés pénzt vitt magával. A szomszéd néni kölcsönzött neki 250 Ft-ot. Otthon Zsófi néni első dolga az volt, hogy megadja tartozását. 800 Ft volt még otthon. A 250 Ft adósság és a 800 Ft készpénz mennyit ér együtt?

..... = Ft-ot ér.

3

A postás bácsi 567 Ft-ot hozott, és egy 320 forintos számlát is. Hány forinttal lettünk gazdagabbak?

A számlát ki kell fizetnünk!

Bevétel: Ft

Kiadás: Ft

Változás: Ft

119

4. osztály:

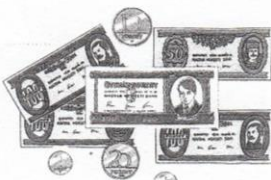
Negyedik osztályban a 10000-es számkörben dolgozunk. A számkör bővülésével egyre több és egyre érdekesebb feladatot tudunk elvégeztetni a tanulókkal. Az alap feladattípusok hasonlóak az előző évfolyamokhoz képest, viszont a feladat tartalma összetettebb, változatosabb.

A feladatok által bevezetett új fogalmak: posta, feladási díj, bélyegző, takarékbetétkönyv, bevétel, kiadás, vállalat, átlag.

Mintafeladatok:

A postás bácsi 884 Ft-ot hozott, és egy 480 Ft-os tévészám-lát is. Hány forinttal lettünk gazdagabbak?
(A számlát ki kell fizetnünk.)
Írd fel nyitott mondattal!

_____ : _____ Ft
_____ : _____ Ft
_____ : _____ Ft

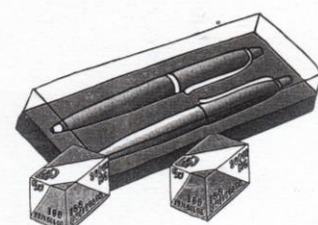

1

A díszdobozos PAX- készlet 339 Ft-ba, egy-egy 24 „kockás” színes fotófilm 186 Ft-ba kerül.

Mennyit kell fizetnünk, ha két filmet és egy tollkészletet vásárolunk?
Írd fel nyitott mondattal!

_____ : _____ Ft
_____ : _____ Ft
_____ : _____ Ft

2

Márta bátyja 450 Ft-ot vett ki a takarékbetétkönyvből. Állapítsd meg, hogy mennyi pénze maradt a takarékbán, ha 450 Ft kivétele előtti követelését a táblázatban tüntettük fel!

3

Volt	830	782	634	541
Maradt				
Volt	760	548	935	853
Maradt				

5. osztály:

Ötödik osztályban a tanulók már milliós számkörben dolgoznak. A Nemzeti Alaptanterv előírja az egész számok, törtek, tizedes törtek, negatív számok körében előállított feladatok elvégzését, valamint a százalékszámítást is.

A feladatok kevesebb ábrát tartalmaznak, inkább a szöveges feladatok megoldásán van a hangsúly. A feladatok egyre több pénzügyi fogalmat tudatosítanak a tanulóknak. Ötödik osztályban új fogalomként jelenik meg a nettó jövedelem, havi (rendszeres) kiadás, lakbér. OTP, árleszállítás, leltár, munkabér, órabér, minőség. Emellett több feladat nagymértékben segíti a racionális döntéshozó készség fejlődését. Például, amikor a diákoknak választaniuk kell, hogy melyik árut vegyék meg, a drágábbat, vagy az olcsóbbat.

Mintafeladatok:

Írásbeli szorzás többjegyű számokkal

14. Piripócsán iskolabált rendeztek. 1234 belépőjegyet adtak el, minden jegy 123 forintba került. Mennyi volt a bevétel?

15. A piripócsi iskolabálon eladtak 1234 tombolajegyet, minden tombolajegy 234 forintba került. Ebből mennyi volt a bevétel?

16. A piripócsi iskolabálon 789 forintba került egy vacsora. Mind az 1234 vendég rendelt vacsorát. Mennyi volt ebből a bevétel?

17. A piripócsi iskolabálon a helyi fúvószenekar muzsikált. A muzsikások mind az 1234 belépőjegy árából kaptak 46 forintot. Mennyi volt a zenekar tiszteletdíja?

18. Számítsd ki a fenti adatok alapján, mennyi maradt a piripócsi iskolának a bál bevételéből, ha a terembérlet 8765 forint, a tombola nyereményeinek ára 142 534 forint, egy vacsora önköltsége 544 forint volt!

Dr. Korányi Erzsébet: Matematika gyakorlókönyv ötödikeseknek. p. 59.

6. osztály:

Hatodik osztályban már nem okoz gondot a tanulóknak milliós nagyságú számokkal számolni. A tanulók különböző műveleteket végeznek el racionális számokkal, valamint a függvénytan alapjaival is foglalkozunk. Emellett arányokkal is kell számolniuk a diákoknak.

A feladatokban a következő új fogalmak jelennek meg: ÁFA, kamat, vállalat, beruházás, vállalat költségei, kötvény, részvény, jutalék, bruttó jövedelem, munkamegosztás, csapatmunka, SZJA, nyugdíj, nyugdíjjárulék, nyereség, kamatos kamat.

Mintafeladatok:

Búvárkodj!

79 Érdeklődd meg, vagy próbáld meg kikövetkeztetni, hogy körülbelül hány tanítási nap van egy tanévben!

80 Egy osztályban mindenki ugyanabban az ebédlőben, azonos összegért ebédel. Mindenki tizennyolc napra fizette be az ebéd árát, így az osztály összesen 33 948 Ft-ot fizetett.
Mennyi lehet az osztálylétszám, ha egy ebéd ára egész szám, s több, mint 75 Ft, de kevesebb, mint 85 Ft?

Búvárkodj!

81 Érdeklődd meg, hogy az iskolákban hány forintért lehet ebédelni! Alkoss ezzel az adattal szöveges feladatokat!

Búvárkodj!

82 Egy családban az apa nettó fizetése 28 563 Ft. Ez 9463 Ft-tal több, mint az anya nettó keresete.
a) Mennyi a család fizetésből származó éves jövedelme?
b) Biztosan hallottad már ezeket a szavakat: bruttó, nettó.
Érdeklődd meg, mi a pontos jelentésük!
Például: A dolgozó alapfizetéséből — ez a bruttó fizetése — levonják a személyi jövedelemadót, a nyugdíjjárulékot és egyéb levonásokat, így az ezekkel csökkentett fizetése a nettó keresete, amit kézhez kap.

83 Mennyi annak a dolgozónak a bruttó keresete, akinek a nettó bére 17 714 Ft?
Személyi jövedelemadóként 4904 Ft-ot, 1804 Ft-tal többet vontak le, mint amennyi a többi levonás összege.

Némethné Rakos Katalin: A mi matekunk, 6. osztály. p. 17.

5. A kutatás és a felhasznált szakirodalom alapján összeállított pedagógiai program:

5.1 Gazdasági ismeretek bővítése iskolán belül:

A tanulók gazdasági ismereteit különböző, érdekes programokkal, eszközökkel tudjuk bővíteni. Ezeket a programokat megvalósíthatjuk az iskolában tanórák keretein belül, tantárgyi koncentrációval, valamint tanórán kívüli nevelés formájában is. Az alábbiakban mindkét esetet elemzem, és gyakorlati példákkal szemléltetem.

Gazdasági ismeretek bővítése tanórák keretein belül:

Tanórák keretein belül a pedagógusoknak lehetősége van az órák tartalmát úgy megszervezni, összeállítani, hogy az hozzájáruljon a tanulók gazdasági alapismereteinek bővítéséhez.

Az egyik legalapvetőbb tantárgy, amivel koncentrálni tudunk a gazdasági ismereteket, az a matematika. A számok világa alapjaiban határozza meg a gazdasági folyamatokat. Matematika órán a kötelező Nemzeti Alaptanterv által előírt követelményeken túl a mintafeladatokat pénzügyi alapismeretek elsajátításához alkalmas köntösbe helyezhetjük. A feladatok által fokozatosan bővíthetjük a tanulók témához kapcsolódó szókincsét, valamint elősegíthetjük a racionális döntést hozó képesség fejlesztését. Ezt olyan egyszerű eszközökkel valósíthatjuk meg, mint a feladatokban különböző ábrák használata, mint például az érme, bankjegy, persely vagy például a forint jelének az alkalmazása.

Testnevelés óra keretein belül tanulmányi sétára vihetjük a gyerekeket. A séta előtt különböző megfigyelési szempontokat adhatunk nekik. Fontos, hogy a megfigyelési szempontok mennyiségileg és tartalmilag is igazodjanak az adott korosztály kognitív sajátosságaihoz. Ilyen megfigyelési szempontok lehetnek a következők: Milyen üzleteket láttunk a séta során? Milyen értékes dolgokat láttunk? Ezeknek a dolgoknak anyagi, vagy szellemi értékük volt? Szellemi érték, például a barátság, család, szeretet. Anyagi érték például az ingatlanok vagy személygépjárművek. A tanulmányi séta egyik fő célja természetesen az egészségre, környezettudatosságra nevelés, azonban, ha városban található az iskola, akkor a tanulókat megtaníthatjuk a tömegközlekedési eszközök biztonságos használatára is.

Rajz- és vizuális kultúra, valamint a Technika és életvitel tantárgy szintén koncentrálni tudunk gazdasági alapismeretekkel. Otthoni gyűjtőmunkát adhatunk a tanulóknak, mely szerint például különböző színű, formájú, külalakú termékek csomagolását gyűjthetik össze. Az összegyűjtött termékek csomagolását megvizsgálhatjuk az órán. Melyik csomagoláson mi

szerepel? Mik azok az elemek, melyek minden csomagoláson szerepelnek? Ez után pedig a csomagolásokból olló és ragasztó használatával különböző „szabad képeket” készíthetnek a diákok.

Alsó tagozaton a környezetismeret, 5. és 6. osztályban pedig a természetismeret tantárgy igen alkalmas a gazdaságosság és környezetvédelem fogalmának és gyakorlatának elmélyítésére. A tanórák anyagába olyan témákat építhetünk be, mint például a tudatos vásárlás, termékek gazdaságos felhasználása vagy például a környezetbarát termékek vásárlása. Ezekhez kapcsolódóan különböző gyűjtőmunkákat is adhatunk ki akár házi feladatként a tanulóknak, vagy akár ehhez kapcsolódóan kiselőadások tartására is motiválhatjuk a diákokat.

Gazdasági ismeretek bővítése a tanórán kívül:

Napjainkban számos olyan szabadidős programot, osztálykirándulást, egyéb foglalkozást szervezhetünk gyerekeknek, melyek segítik őket egy racionális, döntőképes személyiség kialakulásában. Az alábbiakban ezek közül mutatok be néhány lehetőséget.

Kirándulás a Magyar Nemzeti Bankba:

A Magyar Nemzeti Bank egy kiváló helyszín egy osztálykirándulás megszervezésére. Az intézményben különböző foglalkozásokon vehetünk részt. A foglalkozások által megtudhatjuk, hogy hogyan alakult ki a pénz, milyen formái voltak a pénznek vagy, hogy régebben milyen pénzek voltak forgalomban. Továbbá saját arcképünkkel ellátott bankjegyet is tudunk készíteni, valamint emlékérmét is tudunk verni. Sőt mit több, akár lehetőségünk nyílna aranyrudak emelgetésére is. A gyerekek számára ez igen hasznos, hiszen úgy juthatnak pénzügyi alapismeretekhez, hogy közben játszhatnak, jól érezhetik magukat.

Forrás: <http://www.mnb.hu/>

„Pénzügyi sarok”:

A „Pénzügyi sarok” nevezetű szakkörszerű foglalkozások délutánonként, a tanórák után valósulhatnak meg az iskolákban. A tanulók a szakkörön olyan foglalkozásokon vehetnek részt, melyek segítik őket a fejlődésben. Elképzelésem alapján a programok között szerepelnek játékos feladatok, otthoni gyűjtőmunka, közös videó nézések, az évfolyamokhoz igazodóan különböző „mese felolvasások”.

Játékos feladatok közül például szerepjátékok. Úgy, mint vásárlás különböző üzletekben, minőségi reklamáció vagy egy termék árusítása. A feladatok célja, hogy életszerű helyzetekre készítse fel a tanulókat. Cél, hogy a szerepjátékok során fellépő problémákat, akadályokat többszöri gyakorlással csökkentsük, így magabiztosabbá válnak a játékokban részt vevő diákok.

Otthoni gyűjtőmunkának például különböző termékadatok gyűjtése családi vásárlás során. Bevásárló lista készítése, termékek árainak becslése, majd az üzletben, a valós árak alapján ellenőrzés és dokumentálás. Továbbá számlák megőrzése, majd a szakkörön számlák értelmezése.

Iskolai-családi program a Világtakarékossági nap alkalmából:

Minden évben október 31-én ünnepeljük a Világtakarékossági napot. E nap alkalmából az iskolákban családi program szervezésére lehet alkalmat adni. A programok fő célja, hogy gyerekeknek és felnőtteknek olyan programokat szervezzünk, melyek felhívják a figyelmet a takarékoság és a környezetvédelem fontosságára.

A program során külön gyerekeknek és külön felnőtteknek szóló programokat is szerveznék, valamint természetesen a közös programok sem maradnának el.

A tanulóknak szóló programok például: ügyességi játékok, rajzverseny, sport versenyek. Felnőtteknek szóló programok például: főzőverseny. Emellett közös program lehet például egy újrahasznosított anyagokból elkészített „családi alkotás” bemutatása. Ezt természetesen otthoni előkészületek, otthoni munka előzi meg a családok részéről. A bemutatott alkotásokból később az iskolában kiállítást is lehet szervezni.

Emellett környezetvédelmi szakembereket is invitálnék a programra, akik előadást tarthatnának a napjainkat érintő környezetvédelmi problémákról. Továbbá hasznos tanácsokkal, praktikumokkal gazdagíthatná a családokat.

A program természetesen megfelelő előkészületeket, alapos szervezési munkát igényel. Mint leendő pedagógus a tanulókat és a szülőket is arra bíztatnám, hogy aki csak tud, a program napjának alkalmából érkezzen gyalog vagy biciklivel a helyszínre, ezzel is mutatva azt, hogy tehetünk környezetünk védelme érdekében. Valamint így a járművek üzemanyag költségét is megspórolhatjuk.

A programban kiemelt fontosságúnak tartom, hogy nem csak a tanulók, hanem szüleik, családjuk is gazdagodhatnak alapvető ismeretekkel.

A program alapvető célja, hogy játékos formában, az élményorientált pedagógia eszköztárával élve valósuljon meg.

Gazdasági alapismeretek az iskolán kívül:

A család szerepe a gazdasági alapismeretek bővítésében:

A tanulók jól használható pénzügyi alapismereteket szerezhetnek az iskolai nevelés keretein belül, azonban a családi környezetnek is igen fontos szerepe van. Az iskolákban javarészt az elméleti rész megalapozása történik. A család az a nevelési színtér, ahol a gyakorlati ismeretek elsajátítása dominál. Olyan példákra gondolok, mint családi bevásárlás, családi pénzgazdálkodás, egyéb gazdálkodási szokások.

A szülők a gyermekek számára példaképek, tehát a szülők egy olyan mintát mutatnak gyermekeiknek, akik azt nagy valószínűséggel követni fogják. Fontosnak tartom, hogy a szülők és a pedagógusok egymás munkáját tiszteletben tartsák és segítsék.

Az iskoláknak lehetőségük nyílhat a családoknak is segítséget nyújtani a gazdaságosság irányába. Különböző programokba vonhatják be a családokat. (Lásd: Iskolai-családi program a Világtakarékossági nap alkalmából).

Az összeállított pedagógiai program és a 2. hipotézis:

A fent összegyűjtött pedagógiai lehetőségek, mind iskolai nevelésen belül, tanórák keretein belül, vagy kívül, mind iskolai nevelésen kívül igazolják a 2. hipotézisemet, mely szerint játékos formában a hiányzó ismereteket el lehet juttatni a gyerekekhez. Az iskolákban tanító pedagógusoknak lehetőségük van tantárgyi koncentráció, délutáni foglalkozás, vagy egyéb foglalkozás, kirándulás keretein belül segíteni a tanulók gazdasággal kapcsolatos alapvető ismereteit.

6. Befejező rész:

6.1 Összefoglalás:

Az alábbiakban összegzem az elkészített dolgozatommal kapcsolatos gondolataimat. Tudományos Diákköri Dolgozatomat két éve kezdtem el írni. Az elmúlt két év alatt konzulensem Libor Józsefné dr. PhD mentorálásával szakirodalmat gyűjtöttem, ezeket feldolgoztam, továbbá kutatást végeztem a Váci Földváry Károly Általános Iskolában, így 300 kitöltött kérdőívet tudtam elemezni.

A feldolgozott szakirodalom és a kutatási eredmények alapján általános iskola 1-6. évfolyam számára pedagógiai programot dolgoztam ki, felhasználva a tantárgyak közötti koncentráció lehetőségét. Dolgozatom elkészítése közben elsődleges szempont volt, hogy a tanulók az életkori sajátosságaikhoz mérve megfelelő mennyiségű és minőségű új információval gazdagodjanak.

Az előzetesen felállított hipotéziseim a dolgozat elkészültével beigazolódtak.

Remélem, hogy a megírt dolgozat segíteni fog későbbi pedagógiai munkám során.

6.2 Irodalomjegyzék:

Ádám Ferencné 2010. *Vevőtől a fogyasztóig-A fogyasztói szokások alakítását segítő tanári segédanyag*. Alumni Kiadó Kft. Kecskemét

Csányi Csaba-Zsolnai Péter. *Ferkó és a görkorcsolya*. Junior Achievement Magyarország Alapítvány. Szeged

Dr. Horváth Alice 2006. *Matematika Tantárgypedagógiai Szemelvénygyűjtemény*, Apor Vilmos Katolikus Főiskola. Vác

Dr. Korányi Erzsébet 2006. *Matematika gyakorlókönyv ötödikeseknek*. Konsept-H Kiadó. Piliscsév. p. 59.

Gergely Orsolya 2012. *Én és a világ programcsomag, Régióink, Gazdasági és vállalkozási ismeretek 4. évfolyam számára*. Junior Achievement Magyarország Alapítvány. Szeged

Gergely Orsolya 2012. *Én és a világ programcsomag, Országunk, Gazdasági és vállalkozási ismeretek 5. évfolyam számára*. Junior Achievement Magyarország Alapítvány. Szeged

Hajdú Sándor 2007. *Matematika 1*. Műszaki Könyvkiadó. Budapest. p. 33, 46.

Herendiné Kónya Eszter 2013. *A matematika tanítása alsó tagozaton*. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. Budapest

Junior Achievement Magyarország Alapítvány. *Én és a világ programcsomag, Mi magunk 1. évfolyam*. (Kiadó nélküli segédanyag)

Junior Achievement Magyarország Alapítvány. *Én és a világ programcsomag, Családunk 2. évfolyam*. (Kiadó nélküli segédanyag)

Junior Achievement Magyarország Alapítvány. *Én és a világ programcsomag, Környezetünk 3. évfolyam*. (Kiadó nélküli segédanyag)

Junior Achievement Magyarország Alapítvány. *Én és a világ programcsomag, Településünk 4. évfolyam*. (Kiadó nélküli segédanyag)

Lányiné Dr. Garai Katlaine 1986. *Mit, miért, mennyiért?* Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó. Budapest pp. 20-33.

Mérei Ferenc-Binét Ágnes 2006. *Gyermekekléktan*. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest, pp. 189-203

Némethné Rakos Katalin 2002. *A mi matekunk, 6. osztály*. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. p. 17.

Szabó Ottília 2009. *Pilóta Kompetenciafejlesztő Sorozat, Zsebpénz Matematikai-Logikai Gyakorló*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest

Takács Gáborné- Takács Gábor 1997. *Matematika 2*. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. p. 128.

Takács Gáborné- Takács Gábor 1997. *Matematika 3*. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. p. 119.

Takács Gáborné- Takács Gábor 1997. *Matematika 4*. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. p. 21.

<http://www.ejam.hu/hu/udv-junior-achievement-magyarorszag-honlapjan.html>

(Letöltés ideje: 2014. szeptember 09.)

<http://www.mnb.hu/>

(Letöltés ideje: 2014. szeptember 14.)

Diagram jegyzék:

1.1 A pénz használatára adott fogalmak 1. évfolyamon

1.2 Internet használatra képes diákok megoszlása osztályokként

1.3 A „bank” kifejezés használata a kérdőív kitöltése során 1-4. osztályban

Mellékletek:

1. A kutatásban felhasznált 1-2. évfolyam részére szóló kérdőív
2. A kutatásban felhasznált 3-6. évfolyam részére szóló kérdőív

Matematikai, Természettudományi és
Informatikai Tanszék
Tudományos Diákköri Dolgozat
Téma címe: "Gazdálkodj okosan" avagy pénzügyi
alapismeretek oktatása alsó tagozatos osztályokban
Témavezető oktató: Libor Józsefné dr. PhD
Készítette: Banda Pál

Kérdőív
(Felmérés a tanulók eddig megszerzett ismereteiről).

1. Mire használjuk a pénzt?
2. Milyen formái vannak a pénznek?
3. Hogyan lehet pénzt keresni?
4. Hetente körülbelül mennyi pénzed van?
5. Mit szoktál csinálni a pénzeddel?
6. Hogyan szoktál vigyázni az értékeidre?
7. Milyen foglalkozásokat, hivatásokat ismersz? Minek szeretnél tanulni?
8. Tudsz internetezni?

Apor Vilmos Katolikus Főiskola

Matematikai, Természettudományi és

Informatikai Tanszék

Tudományos Diákköri Dolgozat

Téma címe: "Gazdálkodj okosan" avagy pénzügyi
alapismeretek oktatása alsó tagozatos osztályokban

Témavezető oktató: Libor Józsefné dr. PhD

Készítette: Banda Pál

Kérdőív

(Felmérés a tanulók eddig megszerzett ismereteiről).

9. Mit gondolsz, mi a pénz? Mire használjuk?

10. Milyen formái vannak a pénznek?

11. Hogyan lehet pénzt keresni?

12. Hetente körülbelül mennyi pénzed van?

13. Mit szoktál csinálni a pénzeddel?

14. Mit lehet még csinálni a pénzünkkel?

15. Mit gondolsz, körülbelül mennyi pénzre van szüksége egy családnak egy hónapban?

16. Mik azok a kiadások, amik minden családnál megvannak?

17. Mit gondolsz, a pénzen kívül minek van még értéke?

18. Hogyan szoktál vigyázni az értékeidre?

19. Milyen módok lehetnek még arra, hogy valaki védje az értékeit?

20. Milyen foglalkozásokat, hivatásokat ismersz? Minek szeretnél tanulni?

21. Mit gondolsz, mi a szerepe a bankoknak?

22. Tudsz internetezni?